

[Formanden.]

delt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om oprettelse af et arbejdsaftalenævn.

Medlemmer af folketinget Skræppenborg-Nielsen, Aksel Larsen, Gunhild Due og Chr. Madsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte det torsdag den 10. marts til mundtlig fremsættelse anmeldte:

Forslag til folketingsbeslutning om vederlagsfri hospitalsbehandling for alle danske statsborgere.

Medlemmer af folketinget Aksel Larsen, Poul Dam og Kai Moltke har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsettelse af en kommission i henhold til grundlovens § 51.

Finansudvalget har afgivet tillægsbetænkning over forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1966 til 31. marts 1967. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer af lov om folkehøjskoler og landbrugsskoler og forslag til lov om ændringer af lov om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m. m. har afgivet beretning. Eksemplarer vil blive omdelt.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede landbrugsminister, for at han kan fremsætte de i dag for hans vedkommende til mundtlig fremsættelse anmeldte to lovforslag.

Landbrugsministeren (Chr. Thomsen): Herved tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse og supplerung af mindre landbrug m. m. — statshusmandsloven og

forslag til lov om ændringer i lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

Forslaget vedrørende statshusmandsloven tager i første række stilling til landbo-kommissionens forslag om afskaffelse af statens forkøbsret og om afløsning af jordrenten.

Herudover er der i lovforslaget sket en almindelig ajourføring af de regler, der gælder for statens jordlovsudvalgs virksom-

hed, ligesom man af praktiske grunde har overført bestemmelser af mere permanent karakter fra udlånsloven til hovedloven. Udlånsloven vil således fremtidig i det væsentlige kunne begrænses til at indeholde bestemmelser om de årlige rådighedsbeløb, om maksimumsbeløbene for de enkelte lånetyper samt bestemmelser om lånenes forrentnings- og afdragsvilkår. Endvidere er der foretaget en række tekniske ændringer, som jeg ikke skal komme nærmere ind på.

I landbokommissionen har der været enighed om, at de nugældende bestemmelser om statens umiddelbare forkøbsret til større landbrugsejendomme bør ophæves, og dette er sket i nærværende lovforslag. Et flertal på 16 medlemmer har tillige ønsket den nu bestående adgang for statens jordlovsudvalg til ved tinglysning af deklaration at lægge forkøbsret på landbrugsjord og landbrugsejendomme slettet, medens et mindretal på 15 medlemmer har ønsket den nævnte adgang opretholdt.

Under hensyn til at flertallet og mindretallet har været omtrent lige store, har regeringen dog ment det rigtigt at imødekomme mindretallets ønske ud fra den betragtning, at en sådan forkøbsret vil kunne være af betydning, ikke blot med hensyn til spørgsmålet om fremskaffelse af tillægsjord til ejendomme, der ikke på anden måde vil kunne suppleres op, men også med hensyn til løsning af spørgsmålet om de frie jorder. Jeg gør opmærksom på, at således som lovforslaget er udformet, kan forkøbsretten kun anvendes til egentlige jordrationaliseringsformål.

Køb i det frie marked vil være den erhvervelsesmåde, der i almindelighed vil blive taget i anvendelse, og forkøbsretten må påregnes at ville få en mere begrænset anvendelse, og det er en selvfølge, at forkøbsret kun vil blive pålagt, såfremt tillægsjorden skønnes at ville kunne fraskilles ejendommen uden væsentlig ulempe for denne, eller såfremt ejendommen som helhed skønnes at kunne sammenlægges med anden ejendom.

Jeg skal herefter vende mig til forslaget om ophævelse af adgangen til salg på jordrentevilkår og om en almindelige adgang til frivillig afløsning af jordrenten.

Siden jordrenteprikkippet indførtes i 1919, er der afhændet ca. 81.000 ha jord på disse

[Landbrugsministeren.]

vilkår. Der er herpå oprettet noget over 7.000 nye selvstændige brug og afhændet lige ved 4.000 tillægsparceller. Det kan således næppe bestrides, at jordrentepri-ncippet har haft stor betydning for fremme af familiebruget her i landet.

Når jeg ikke desto mindre nu fremsætter forslag, der tager sigte på afvikling af jordrentesystemet, er baggrunden dels de problemer, der følger af, at byudviklingen og industribyggeriet er nået ud til et stadig stigende antal jordrenteejendomme, dels — og navnlig — den meget betydelige ulighed i de økonomiske vilkår, som udviklingen har medført for på den ene side jordrentehusmændene, der gennem jordrenten må forrente en stærkt stigende grundværdi, og på den anden side de øvrige statshusmænd, der har fået jorderhvervelsen finansieret af staten ved et jordkøbslån.

De store grundværdistigninger ved 13. almindelige vurdering har medført, at jordrentehusmændene må se det grundlag, hvoraf de svarer jordrente, øget med fra 40 til 170 pct., medens husmænd med jordkøbslån forrenter og afdrager uændrede gældsforpligtelser.

Da denne udvikling ikke har været ledsaget af øget afkast inden for landbruget, idet landbrugets forrentningsprocent har været ret lav, er det forståeligt, at jordrentehusmænd i stort tal har fremsat ønske om jordrentens afløsning.

Ved forslagens nærmere udformning er det lagt til grund, at afløsningen må finde sted på grundlag af ejendommens jordværdi på afløsningstidspunktet, normalt således som denne værdi er udtrykt ved den seneste ansættelse til grundværdi, dog med en vis ajourføring og i særlige tilfælde en adgang for såvel ejeren som statens jordlovsudvalg til at forlange afløsningen foretaget efter særlig vurdering ved de sædvanlige vurderingsmyndigheder, herunder i anketilfælde skyldrådet og landsskatte- retten.

Det er samtidig fundet rimeligt, at der for ejendomme, som anvendes efter det oprindelige formål, gives mulighed for, at afløsning sker mod et pantebrev. For disse ejendomme er låneordningen tillempet efter de gældende regler i statshusmandsloven,

således at der betales en rente på 5 pct. og for selvstændige brugs vedkommende gives rente- og afdragsfrihed for en femtedel, men med adgang til skærpelse ved ejerskifte.

Herudover foreslås dog hjemmel til også i andre tilfælde, hvor særlige forhold taler derfor, at bevilge afløsningslån på skærpede vilkår.

Jeg skal fremhæve, at det i lovforslagets § 2 er foreslået, at jordrenten i de første tre terminer efter den 13. almindelige vurdering stadig svares af den hidtidige ansættelse til jordrente. Det har været tanken hermed at give en vis udsættelse med virkningerne af denne vurdering, medens de enkelte ejere tager stilling til spørgsmålet om afløsning. Når disse terminer er passeret, kan der under hensyn til afløsningsmuligheden ikke være anledning til fortsat lempelse i jordrenten.

Forslaget til lov om ændringer i lov om opførelse af arbejderboliger på landet indeholder bestemmelser, der i alt væsentligt svarer til de bestemmelser om afløsning af jordrenten, om långivning til formidling heraf og om lempelse af jordrenteydelsen i de første tre terminer efter 13. almindelige vurdering, der indeholdes i forslaget til lov om ændringer i statshusmandsloven.

Hvad angår de særregler, som gælder for arbejderboligerne, navnlig med hensyn til fastsættelse af vilkårene for afløsningspantebrevet, kan jeg henvisse til bemærkningerne til lovforslaget.

Forslaget indeholder herudover — ligeledes efter samme mønster som det, der er anvendt ved udarbejdelsen af forslaget til lov om ændringer i statshusmandsloven — overførelse af en del udlånsbestemmelser af mere permanent karakter fra udlånsloven samt en del ændringer af redaktionel og teknisk karakter med henblik på en almindelig ajourføring af lovens bestemmelser og systematik.

Man må nok erkende, at disse lovforslag og forslag til lov om landbrugsejendomme, der også fremsættes i dag, kan rejse forskellige problemer med hensyn til finansieringen af strukturforbedringer. Regeringen er villig til at se på disse problemer, og jeg har anmodet landbokommissionen om at søge arbejdet med finansieringsspørgsmålet fremmet og herunder især tage op til over-

[Landbrugsministeren.]

vejelse, om statshusmandslovens udlånsbestemmelser og udlånsmuligheder kan anses for tilfredsstillende, eller om der eventuelt bør tilvejebringes udvidet adgang til lånemuligheder til sammenlægning af landbrugsjendomme, jordsupplering med mere. Efter min mening må der stilles væsentlig større midler til rådighed på den udarbejdede udlånslov, hvis man ønsker, at de små landbrug skal have nogen muligheder for ved sammenlægningen af de mindre brug at blive ejere af et større brug.

Jeg er også klar over, at problemet med hensyn til finansieringen af generationsskiftet trænger sig på, og det er min hensigt i det nye folketingsår i forbindelse med førnævnte at fremsætte lovforslag, der i nogen grad kan hjælpe unge, veluddannede landmænd, som ønsker sig etableret for første gang.

I øvrigt vil jeg i forbindelse med de lovforslag, der i dag fremsættes, sige, at jeg ikke tror, at man ved fremsættelse af disse lovforslag har løst landbrugets problemer langt ud i fremtiden. Jeg tror stadig, det bliver nødvendigt med revisioner med visse mellemrum, specielt da i en tid, hvor man egentlig ikke ved, hvorledes strukturen inden for dansk landbrug til syvende og sidst bliver, men jeg tror, at disse love vil vise sig at være af betydning, og at de vil medvirke til en rolig og en stabil udvikling inden for dansk landbrug. I alle vore nabolande foregår der for tiden en udvikling, nøje svarende til den, der sker i Danmark. Små brug lægges sammen til større og mere rationelle brug. Dansk landbrug er henvist til at eksportere to tredjedele af produktionen og — det må siges — endda under meget vanskelige markedsforhold.

Ønsker man at opretholde denne meget store landbrugseksport, tror jeg, man må erkende, at så er det nødvendigt at give landbruget mulighed for at tilpasse sig den bedst tænkelige erhvervsstruktur.

Idet jeg med hensyn til de nærmere enkeltheder skal henvise til bemærkningerne

til lovforslagene, tillader jeg mig at anbefale de to lovforslag til folketingets velvillige behandling.

Formanden: Eksemplarer af de nu fremsatte lovforslag til blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Landbrugsministeren (Chr. Thomsen): Herved tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om landbrugsejendomme og forslag til lov om ændringer i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme.

Forslaget til lov om landbrugsejendomme er udarbejdet efter de retningslinjer, som er angivet i den af landbokommissionen af 1960 afgivne tredje betænkning af 26. november 1965, og svarer i det væsentlige til det udkast, som er optaget som bilag i betænkningen. Der er dog foretaget forskellige redaktionelle ændringer og enkelte andre ændringer, som der er redegjort for i bemærkningerne. Betænkningen er omdelt til medlemmerne af det høje ting.

Allerede ved de forhandlinger, der lå til grund for landbokommissionens første betænkning af 15. februar 1962, var det forudsat, at de forslag til ændringer i landbrugsloven, som var indeholdt i denne betænkning, skulle optages til revision efter et kortere åremål. Ved lovændringen i 1962 blev det derfor bestemt, at loven skulle revideres i indeværende folketingssamling. Som det vil være tingets medlemmer bekendt, blev der efter loven af 1962 givet adgang til i videre omfang end før at få en mindre landbrugsejendom nedlagt ved sammenlægning af jorden med anden mindre landbrugsejendom.

Loven af 1962 betød en ret væsentlig liberalisering i forhold til gældende ret, og denne tendens i lovgivningen blev yderligere understreget ved den i 1963 gennemførte ændring af landbrugsloven, hvorved samdrift af landbrugsejendomme i vidt omfang blev tilladt.